

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani) Al. Negru
Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) M. Guzun, Iu. Cotruță, L. Pruteanu

DECIZIE

18 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,
judecători

Iulia Sîrcu
Galina Stratulat
Dumitru Visternicean
Nina Vascan
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de către Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” împotriva Direcției Generale Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău cu privire la încasarea datoriei, penalității și dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2017, prin care au fost respinse apelurile declarate de Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” și Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 23 ianuarie 2017,

c o n s t a ț ă:

La 08 septembrie 2016, Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Direcției Generale Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău cu privire la încasarea datoriei, penalității și dobânzii de întârziere.

În motivarea acțiunii, Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” a menționat că în baza contractului de livrare a energiei termice în apă caldă nr. 568 din 01 aprilie 2004 încheiat cu Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău, ultima și-a asumat obligația de a achita lunar plata pentru utilizarea energiei termice furnizate.

Reclamantul relevă că conform pct. 3.1 al contractului, cantitatea de energie termică livrată de furnizor se determină după aparatele de evidență a consumatorului instalate la hotarul de delimitare a apartenenței de balanță.

Pentru energia termică livrată în conformitate cu pct. 4.2 al contractului, consumatorul era obligat să achite lunar plata pentru consumul energiei utilizate,

organizației furnizoare de energie termică, prin dispozițiile de plată conform tarifelor stabilite.

Prin urmare, menționează că din cauza neonorării obligațiilor contractuale prin neachitarea facturilor de plată pentru consumul de energie termică, s-a acumulat o datorie pentru perioada 01 ianuarie 2016 – 31 aprilie 2016 în sumă de 7 454 658,43 de lei.

Reiterează că nerespectarea de către consumator a obligațiilor sale contractuale a generat calcularea pentru perioada 01 aprilie 2016 – 30 aprilie 2016 a unei penalități în sumă de 478 220,75 de lei.

Mai mult ca atât, pentru întârzierea plăților, s-a calculat dobânda în sumă de 1 023 099,90 de lei pentru perioada 01 ianuarie 2016 – 15 iunie 2016.

Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” solicită încasarea de la Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău a datoriei la energia termică în sumă de 7 454 658,43 de lei, încasarea penalității în sumă de 478 220,75 de lei și dobânzii de întârziere în sumă de 1 023 099,90 de lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani municipiul Chișinău din 23 ianuarie 2017, acțiunea înaintată de Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” a fost admisă parțial.

S-a încasat de la Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău în beneficiul Societății pe Acțiuni ”Termoelectrica” suma de 7 454 658,43 de lei cu titlu de datorie pentru energia termică livrată, suma de 1 023 099,90 de lei cu titlu de dobândă de întârziere și suma de 50 000 lei cu titlu de taxă de stat.

S-a dispus de a nu pune în executare hotărârea în partea sumei de 7 454 658,43 de lei cu titlu de datorie pentru energia termică livrată în legătură cu achitarea acesteia de către pîrît, după intentarea acțiunii.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2017, au fost respinse apelurile declarate de Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” și Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 23 ianuarie 2017.

La 19 februarie 2018, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea încasării dobânzii de întârziere și taxei de stat, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă.

Recurentul Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău în motivarea recursului a menționat că atât prima instanță, cât și instanța de apel au aplicat normă care nu urma a fi aplicată.

Invocă în acest sens prevederile art. 228 alin. (9) Cod fiscal, conform cătora contribuabilii pentru care, potrivit alin. (5) lit. b), nu se aplică (nu se calculează) majorări de întârziere (penalități/dobânzi) nu vor calcula penalități/dobânzi instituțiilor publice finanțate de la buget pentru neefectuarea în termen a plăților pentru mărfuri și servicii în limitele bugetelor aprobate.

Astfel, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău indică că, fiind o instituție finanțată din bugetul Consiliului municipal Chișinău, care nu are surse financiare proprii, nu duce activitate de profit, iar întârzierea achitării

serviciilor prestate de furnizor a avut loc din motivul nealocării în termen a mijloacelor de la bugetul municipal Chișinău.

La 05 mai 2018, Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” a depus referință la recursul declarat de Direcția Generală Educație, Tineret și Sport, solicitând respingerea acestuia ca fiind neîntemeiat.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 19 decembrie 2017, însă date referitor la recepționarea de către părți a deciziei motivate, la materialele cauzei lipsesc.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Recursul a fost declarat la 19 februarie 2018, respectiv se consideră depus în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Analizând legalitatea deciziei atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, Colegiul consideră recursul drept întemeiat și care urmează a fi admis din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Conform actelor cauzei se reține, că Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Direcției Generale Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău cu privire la încasarea datoriei la energia termică livrată în sumă de 7 454 658,43 de lei, încasarea penalității în sumă de 478 220,75 de lei și dobânzii de întârziere în sumă de 1 023 099,90 de lei.

Judecând pricina în fond, prima instanță s-a pronunțat în favoarea admiterii parțiale a acțiunii și a încasat de la Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău în beneficiul Societății pe Acțiuni ”Termoelectrica” suma de 7 454 658,43 lei cu titlu de datorie pentru energia termică livrată, suma de 1 023 099,90 lei cu titlu de dobândă de întârziere și taxa de stat în sumă de 50 000 lei.

Instanța de apel, examinând temeinicia și legalitatea hotărârii primei instanțe a respins apelurile declarate de Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” și Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău și a menținut hotărârea primei instanțe.

În susținerea soluțiilor sale, instanțele de judecată au concluzionat că dobânda de întârziere a fost calculată avînd ca referință sumele scadente neachitate în termenul indicat în facturile de plată, înmulțite la rata dobânzii constituită din rata de bază stabilită de Banca Națională a Moldovei în perioada 01 ianuarie 2016 – 15 iunie 2016, plus 9% în conformitate cu art. 619 alin. (2) Cod civil.

Astfel, instanțele au reținut că odată ce pîrîtul a recunoscut datoria, achitînd-o benevol la 15 iunie 2016, urmează să suporte prejudiciul cauzat prin neachitarea datoriei în termenul prevăzut de contract.

Colegiul reține că recurentul contestă hotărârile judecătorești în partea ce ține de încasarea dobînzii de întîrziere și taxei de stat.

Prin urmare, instanța de recurs va examina legalitatea actelor judecătorești contestate doar în partea pretențiilor menționate.

În corespundere cu art. 572 alin. (2) Cod civil, obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit, iar art. 585 Cod civil, stabilește în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobîndă, se plătește o dobîndă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Conform art. 602 alin. (1) și (2) Cod civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă.

Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Potrivit art. 619 alin. (1) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobînzi pe perioada întîrzierii. Dobînda de întîrziere reprezintă 5% peste rata dobînzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

În contextul dat, Colegiul menționează că dobînda prevăzută de art. 585 Cod civil are un caracter compensator și reprezintă o remunerație pentru folosirea capitalului acordat de către creditor debitorului. Aceasta se aplică în cazurile în care, conform legii sau contractului, obligația e purtătoare de dobînda, la aplicarea acesteia neexistînd încălcare sau tardivitate în executarea obligației.

Referitor la dobînda prevăzută de art. 619 Cod civil, aceasta reprezintă o modalitate de despăgubire pentru întîrzierea executării obligațiilor pecuniare, considerîndu-se că are loc folosirea mijloacelor financiare străine. Folosirea mijloacelor financiare străine are loc în cazurile în care cumpărătorul reține plata pentru bunurile procurate, clientul reține plata pentru lucrările executate și serviciile prestate, locatarul întîrzie să achite chiria etc.

În speță, instanța de recurs menționează că în temeiul contractului pentru livrarea energiei termice în apă caldă nr. 568 din 01 aprilie 2004, încheiat între Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” și Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău, ultima și-a asumat obligația de a achita lunar plata pentru utilizarea energiei termice furnizate.

Din materialele cauzei urmează că Direcția Generală Educație, Tineret și Sport pentru consumul energiei termice în perioada 01 ianuarie 2016 – 15 iunie 2016, a acumulat daotira în sumă de 7 454 658,43 lei față de Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica”.

Astfel, pentru neonorarea obligațiilor contractuale prin neachitarea plăților pentru consumul de energie termică, Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” a solicitat

încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 1 023 099,90 lei pentru perioada 01 ianuarie 2016 – 15 iunie 2016.

În condițiile art. 617 alin. (5) Cod civil, debitorul nu este în întârziere atât timp cât prestația nu a avut loc din cauza unor împrejurări neimputabile debitorului.

La fel, art. 603 alin. (1) Cod civil prevede că, debitorul poartă răspundere numai pentru dol (intenție) sau culpă (imprudență sau neglijență) dacă legea sau contractul nu prevede altfel sau dacă din conținutul sau natura raportului nu reiese altfel.

La caz, instanța de recurs conchide că Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău este o instituție bugetară și prin urmare își execută obligațiile în dependență de transferurile mijloacelor financiare pe conturile sale.

Or, din înscrisurile anexate la materialele cauzei, rezultă că neexecutarea obligației de plată de către recurent a fost condiționată de blocarea parțială a transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale prevăzute de Legea bugetului pe anul 2016, fapt ce denotă nevinovăția recurentului referitor la acumularea datoriilor la plata serviciilor de prestare a energiei termice.

În această ordine de idei, Colegiul reiterează că întârzierea recurentului la plata datoriei pentru energia termică consumată nu-i este imputabilă, ceea ce denotă că în speță nu sunt aplicabile prevederile art. 619 Cod civil, deoarece pentru a surveni răspunderea pentru neexecutarea obligațiilor de către debitor, este necesar ca aceasta să fie condiționată de existența dolului (acțiuni sau omisiuni intenționate ale debitorului îndreptate spre neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligației sau crearea situației de imposibilitate a executării) sau culpei (situația când debitorul fie prevede posibilitatea producerii rezultatului dăunător, dar speră evitarea acestuia, fie nu prevede acest rezultat, deși este conștient de faptul că comportamentul lui poate provoca acest rezultat).

În temeiul art. 94 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Iar art. 97 alin. (2) Codul de procedură civilă statuează că dacă reclamantul nu-și susține pretențiile din cauza faptului că au fost satisfăcute benevol de către pârât după intentarea acțiunii, instanța, la cererea reclamantului, îl obligă pe pârât să compenseze acestuia toate cheltuielile de judecată suportate în legătură cu intentarea procesului, inclusiv suma convenită pentru asistență juridică.

Potrivit bonului de plată nr. 1861, taxa de stat în mărime de 50 000 lei a fost achitată la 28 iulie 2016, iar cererea de chemare în judecată a fost înaintată la 08 septembrie 2016.

În cadrul examinării cauzei în fond, reprezentantul reclamantului a menționat că datoria de bază în mărime de 7 454 658,43 de lei a fost achitată după intentarea prezentei acțiuni, astfel, prin prisma prevederilor art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cheltuielile de plată a taxei de stat urmează a fi suportate de pârât.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de

Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea ce ține de admiterea pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de respingere acțiunii. În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2017 și hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 23 ianuarie 2017 urmează a fi menținute.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

A admite recursul declarat de către Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău.

A casa decizia Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2017 și hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 23 ianuarie 2017, în partea ce ține de încasarea dobânzii de întârziere, pronunțând în această parte o nouă hotărâre, prin care:

A respinge acțiunea înaintată de Societatea pe Acțiuni ”Termoelectrica” împotriva Direcției Generale Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2017 și hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 23 ianuarie 2017, se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Sîrcu Iulia

judecători

Galina Stratulat

Dumitru Visternicean

Nina Vascan

Dumitru Mardari